Контрольный экземпляр

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера деза ★ ШИНАРА, 4 НОЯБРЬ, 1986 ШУ. ★ № 132 (7323). ★ Мах 3 кеп.

Октября накъадолхаш

ЯХЬА ДНЕВНИК

Лаьрхlар кхоачашду

Кхаш леладераша санна доккхий толамаш доахаш кхъахьет шийтталагIга пятидесятна хьалхара шера Назрановски района «40 лет Октября» яхача сохозза хьайбаш леладераша.

План кхоачаш а ешаш карарчча шера ийс бетта паччахьалхенга 1932 тоня шера схьаЙ хар. Дlадахача шера цу юкъа дIасниначунца нийсйича из 300 тоня дукхагIа я.

Тlехкхоачаш ш ъ ь я й дух дохкара план а. Из дlадешад 545 тоня, планагIа дохка доагIар 470 тоня долаш.

Хьалхашка латта декхарашца кхоачашде ьыттув баьнчаб совхоза кулгалхоша, партийни профсою з н и и организацеша шурехь дулхи алсамдоакхаргда лоаш накъаш лехаш хиларах.

Иштта, укх шера ийс бетта хIара кхоабача Iаттагара 1934 килограмм шура яьккхай доярхаша. Из совхоза цу юкъа яьккхачунца нийсйича цкъа 60 килограмм гаргта дукхагIа я. Дукхха дукхагIа да дулха лаьрхIа кхоабача хьайбаш бухь бусти Iотlадеттадолийта довзал а.

Дикагlча оагlорхьа эргадьяха чакхдоаг зоотехницаша Муса Iаьрхкаш. Къаьстча бокхка терхам тlабахийтаб доаханна шоай ханнахьа искусственни осеменения яра. Цу тlулакха спецналистама ма йоагlгlара йоахо ярах укх шера ийс бетта доаг хьалха карчул хIара кIба Iаттта тlехьара 10 Iаса дукхагIа хьакъоастадаьд. Дукхха кIезигагIа да дамогаш а хинна тlерадьяна хьайбаш а.

Массеэн ферма я цIра детташ дола доахан кхоабаш. Цар колленташа кхоьчашта кхъе яьрхьяна социалнстически яхьс этгара хьиннарегIа кхъьяг Аушеп лаьхьс куталдеча № 3 йоаччя ферма коллекти н о, Укх деношка хIара кхоабеча Iаттагара 2 килограмм шура дукха гIа йоахч до Iадеача шера йоахкхаш хинначунца нийсйича. Берчате кхъьяг вохх фермаца а.

Хlанз хIара дийнахьа 8,5 тоня шура дlалелу дар паччахьалхенга. Дlаха йодача хана кхаттама шоай деваш говзаш духьаш яьккха, Iилманои практикаш могаеш йоаччя индустриальни интенсивни технологаш кхъе а йоалаль хьалхьелш цар доакъара культуграш.

Мехка Кхачан программа кхоачашца шоай низ дlа ма кхоачаца шурен дулхи духха гIа данкха гIерташ хьинаре кхъьягаш бе массе а фермашкара доярхаш, скотникаш. Хlалъа кхъьстта белгалъяьнай хIара Iаттагара 3200 килограмм совгIа шура яьккха Долгиева Зайнаб, хIанзае шоай шера планаш кхоачашъа Дауурова Мадиат, Халхаева Дути, Солсанова Iашат, хьайбашта планаш совгIа дозал Iотlадеттадолийта скотникаш Исмаилов Микаил, Долгиев Дауд, кхы духха болхлой.

Дlеша дай бац

Ачхой - Мартановски района «Орджоникидзевский» совхозе доккха а хlамига а шин бlаь совгIа бежан да кхоабаш. Духха хала хилац цу санна йолча хlамигача фермера болх кIашtIенкъаннка.

Тlа-тlа хьайбай продукташ дукхагIа а йоаханберкате кхъьсташ дlабелхара мел ваш таронаш йолаш я баьцааараши соми кхебар керттера лостам болаш йолаш из совхоз.

Из иштта дале а соахна йьккхачунца нийсйича укх шера ийс бетта хIара кхоабеча Iаттагара 382 килограмм шура йIкIенгагIа яьккхай цига.

Из хlама найдеснад совхоза кулгалхоша ферма болх тоабара йоанхо ца ярах. Кастканста хувцабеннаб цига бригадирааш, ветеринарни техникаш. Дог а лаьаш хьайбашта зооветеринарни бокъонаша дlа ма доахара доалдеш цхьаккха саг хиннаваш. Цудухьа шура кхарарча шера дукнка кIезигагIа а йоаккх.

Уьлла яьщ доакъара база тlоагIгIара а. Хана дехкаш да шигара лаьтташ. Цар таро хулийт шортта гIожеи мошеп доакъар кийчде. Цхьабакъда, цу гIулакха лаьрхIа дlайийнача культуращта шоай ханнахьа догIан хьисане а вешта а хиш дийттадан. тlоагIа йокъаш латтарах а мелиорацни яьча лаьттаех пайда ца эцарах а геттара ecца да хьахиннаб доакъара культуращ. Из бахьан долаш кIезига да доахан Iангара дахара цигара Iалашдаь доакъар а. Эсада кхоабаш хиларах лоначIо лаьтташ доаханна шура. Хlанз дийнахьа цкъа пхиъ юкъера лаьрхIа-ча хIара Iаттагара 3,5 —4 килограмм мара шура яккхаш цига.

Цул совгIа специалистана йоанхо яьщ шоай ханнахьа доаханна искусственни осеменени яра а. Из бахьан долаш дукхагIадаь доахан шоай ханнахьа да даххаш тlехьа а даьнад, йкъардаш Iьхьара а дисад. Иштта, ийс бетта 71 Iатта тlехьара 17 Iаса мара хьакъоастадаьдад цига.

Мехка Кхачан программа толаме кхоачашъра, шоай кхоачаца мехк тарончоп ма кхетаца пайда а эцаш, тlатеIIа кхъьсташ ба республика дукхха кол дохий, совхозий хIай-бай продукташ алсамдоахаша. шоай деваш говзаш духьаш яьккха, Iилманои практикаш могаеш йоа индустриальни интенсивни технологаш кхъе а йоалаль хьалхьелш цар доакъара культуграш.

Мехка Кхачан программа кхоачашъра шоай низ дlа ма кхоачаца шурен дулхи духха гIа данкха гIерташ хьинаре кхъьсташ бе массе а фермашкара доярхаш, скотникаш. Хlалъа кхъьстта белгалъяьнай хIара Iаттагара 3200 килограмм совгIа шура яьккха Долгиева Зайнаб, хIанзае шоай шера планаш кхоачашъа Дауурова Мадиат, Халхаева Дути, Солсанова Iашат, хьайбашта планаш совгIа дозал Iотlадеттадолийта скотникаш Исмаилов Микаил, Долгиев Дауд, кхы духха болхлой.

Халкъа доахама кхъьхьегамхой! Кховсам лоаттабе продукце дикал лакхъяра тIехьа, советски марка сий бахьан! Тешшаме духьале оттае технически тIехьадисара, брака!

(КПСС ЦК тIахьехамашцара)

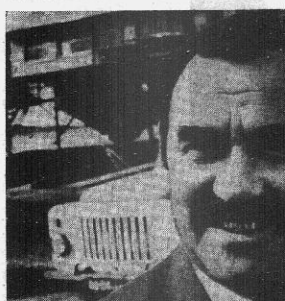

«Назрановский» совхоза шофер волаш Газдиев Iалихана хьашьала кхъьстта дукха за я. Цхьа цу дlадахийтаб хьинар долчча болхлочо мовхьаш кхъьяра план дикка тIехьхоачаш ца еш. Ший кхоачашду хьалхалаттача шофера.

ЭКСПЕРТА ТIА: «Назрановский» совхоза шофер Газдиев Iалихан.

С. АЛИХАНОВА корр.

КПСС ЦК Политбюро

КПСС ЦК Политбюро 30 октябре хиначча заседание хьежар 1987 шера СССР экономически социальни дегIайоалаяра Паччахьалхен плана а Паччахьалхен бюджета а проекташка.

Заседание белгалдаьккха ма хиларах, цу документаш тIа керттера теркам тIабахийтар укх шера экономике нарагIдаьлна дика хIаманаш тIоагIдараш дегIайоалаяра, общественни производство дегIайоалаяра йьккхача хана йола фактораш йиззаболх бе йоллаяьлйтар. Цул шера планаш шоай общество социально - экономически дегIаухилга сихдара КПСС XXVII съезда навкъа, шийтталагIга пятилетка заданеша ма йоагIгIара я. Цо нертера дьакъе экономика пхе шера плана шера хьежаргда ерриг оборонкаш доккхий гIулакхаш дара, объединеношш предприятеш шоай лоламе хулга шердара, кулгалдара экономически ме т о д а ш тIоагIгIара кIийлен тIа. тIоагIгIо производствана интенсификаци яра процесс, цо йиш хулийтарчьа къьяьстта теркам тIабохийт халкъа эша товарашт хьаду производстош бахача наха деш дола гIулаххаш дегIадоаладара, ерриача социально - культурни сфера материально-технически база тIоагIгIара. Плана тIа белгалду цаI йолча халкъобаха комплекса юкъе хIара союзни республико доакъардгола дакъа дукхагIа хургIхар, мохк социально + экономически дегIаухилга сихдергхиар.

1987 шера Паччахьалхен плана проекта хьежка отталъча цу шера Паччахьалхен бюджета проекта тIа терзаме эш боахам лелабара эффективность лаьхьара мохк дегIаахара керттерча лостамашка финансови ресурсаш вIашtIохара, рузъяш хьомбара режим тIоагIгIара дIадехараш.

1987 шера планеи бюджетеи проекта керттерча дьяьс мога а яь, уж документаш хургIола СССР Лаьхьс чъса Советан сесси хьежаргIолаш хьалхашка дьяьс негаргдолаш лаьрхIар Политбюрос. Белгалдаьккхад планаш, заданеш, тIаьта иштта къьяьгача колдентаиша тIаийца встречни планаши социалнстически декхараш толаме кхоачашдара партийни, советски боахамен организаца, общественни организацеша массанаха а организаторски болх баиза бергбоацаш хилар. Из де лерхIаш ма могга духха гIа пайда эца беза Iилма - технически прогресс сихьярх, йизза йола бахьана тIаьта - технически прогресс сихьярх, йизза йола бахьана тIаьта - технически прогресс сихьярх, йизза йола бахьана тIаьта

Профсоюзни организацешка— отчеташи хоржамаши

Хано дІа ма деххара

Эггара йоагагІча хана вай ихоачашде деза денхар — мохн биэза ихачанца Іалашбар, аьнна белгалдьяьхзад НПСС XXVII съездо, пленуматаш тІа пятилеткъе ахачанца Іалашо елга хоалуш тоадара аграрни секторе цІенхашта хувцІамаш де деза. Юртбоахама производствено деІІаьттера темпаш шоозза совгІа дакъзе, сага-сих ихоача дулх, шура, бакъдарваш а сом а ноагІа дукхагІа хулга Іалашде лерхІ. Управлене ергига а система тоа а еш, ма хулла: сихгІа ихъедолладе деза Индман-техничесни процесса карагІдьяьнар. ДукхагІча дакъзе цоч дувцаш чакхъяьлар Грозненски дулха комбинате хинна профсоюзни отчетно-хоржамаш собрани.

Комбинато арахецача ергигача продукчех 20 процент совгІа яр дІкнал лакхда йоЛаш я. Дика я колбасни йэделеш а, 80 процентгара дІакхоачаш лаьккера сортах да дулха дьяьтта.

Тахан керттера дар — предприятена технически переоружаренга елга. Цу деша хаддаза тернам тІалоатгабу комбинате. Керда техника, динагІйоЛа технологи юкъе йоалараре планаш тІехкхоачашъю ухгаза. Из ишта хи-лиар бахьан долаш ушх шера 8 бетта 350 заар сома маьха ресурсаш ихое вІаштІехьабаьннад.

Отчет еча юкъяьгІа, 1984 шера октябрь бетта деза 1986 шера октябрь хьаІІа ихоачалаш, динагІйоЛча оборудование 53 единица оттаьлй комбинате.

Прогрессивни йоЛа техно-логи юкъейоалаеча дукха бохь ер рационализаторша, комбинате уй 62 саг ва. ВІашагІъеллай укказа ВОИР-на совет. Соавта рационализаторша еннача 26 предложенех 22 бохь юкъе-йоалаяьй. Комбинате динагІ-йоЛа рационализатораш — Беков, Аушев, Черевко, Наи-ров, Ужахова, ВІаьбарова.

Бохь овсарле, продукце дикал ихъьхъергйоЛа тарона ноагІрта тохи, царех пайда ю. Ухх шера планал совгІа 250 заар сома маьха продукци ма-ьхьала яккха, арахецаш продукчера дІадодар 0,5 процент лохле, къахьегама оз-сарле 1 процент лакъъе дерзаш тІаийца комбинате коллективо. Керда техникен технологин ухъе а йоалаеш, 730 тонн дукха ресурсаш ихое лерхІ. Хьаьта ухъе-ха-кхарг сийленца лоархІа е ю коллектив.

МоллагІча балха тІа тоЛам боал яхна болх барга хьежжа. ЛоархІаме да кадраш йоагІгача бесса балха дІаниІсъяь, хІараниена нарагІдьяьнар массанена дІадовзийна, цеграш ю комплексни тически яхь йоархьаь къахьегам вІаштІехьбаьккхар. Цу дешашта йоакхо ю комбинате. Яхьа а бахьна, ма-ьхьара а тІехашка, участкашка, сийленца. Балха итоагІ ю цехашка — квартале цкъа, бригадашка — хІара бетта. Къьхьинар дукх тенгазеташ тІа, заводской собранешка.

Коммунистически хьисале къьхьегам вІаштІехьбаккхаьа тІехьхьарча боламе дакъа Іоадаш 293 саг ва. Дер хІаране къьхьегам дехьа-ргаш тІанйад. 205 саго ле-Іаю коммунистически къьхьегама ударнин яха лакха пІн, яхи бригадана енна «коммунистически къьхьегама бригада» яха цІи. Къьхьега-ме хьалхалаттараш моралько а материалько а белгалбоаьх.

Комбинате дикагІйоЛча бригадех я Тутаева, Бричина, Кичекова, Сотамурадовай, Эсембиевай, Ганаева бригаш. Царех хІаране 11-чу пятилетка планаш дІаэт Іалашо елга хоалуш тоадара аграрни секторе цІенхашта хувцІамаш де деза. Юртбоахама производство деІІаьттера темпаш шоозза совгІа дакъзе, сага-сих ихоача дулх, шура, бакъдарваш а сом а ноагІа дукхагІа хулга Іалашде лерхІ. Управлене ергига а система тоа а еш, ма хулла: сихгІа ихъедолладе деза Индман-техничесни процесса карагІдьяьнар. ДукхагІча дакъзе цоч дувцаш чакхъяьлар Грозненски дулха комбинате хинна профсоюзни отчетно-хоржамаш собрани.

Комбинато арахецача ергигача продукчех 20 процент совгІа яр дІкнал лакхда йоЛаш я. Дика я колбасни йэделеш а, 80 процентгара дІакхоачаш лаьккера сортах да дулха дьяьтта.

Тахан керттера дар — предприятена технически переоружаренга елга. Цу деша хаддаза тернам тІалоатгабу комбинате. Керда техника, динагІйоЛа технологи юкъе-йоалараре планаш тІехкхоачашъю ухгаза. Из ишта хи-лиар бахьан долаш ушх шера 8 бетта 350 заар сома маьха ресурсаш ихое вІаштІехьабаьннад.

Отчет еча юкъяьгІа, 1984 шера октябрь бетта деза 1986 шера октябрь хьаІІа ихоачалаш, динагІйоЛча оборудование 53 единица оттаьлй комбинате.

Прогрессивни йоЛа техно-логи юкъейоалаеча дукха бохь ер рационализаторша, комбинате уй 62 саг ва. ВІашагІъеллай укказа ВОИР-на совет. Соавта рационализаторша еннача 26 предложенех 22 бохь юкъе-йоалаяьй. Комбинате динагІ-йоЛа рационализатораш — Беков, Аушев, Черевко, Наи-ров, Ужахова, ВІаьбарова.

Балха овсарле, продукце дикал ихъьхъергйоЛа тарона ноагІрта тохи, царех пайда ю. Ухх шера планал совгІа 250 заар сома маьха продукци ма-ьхьала яккха, арахецаш продукчера дІадодар 0,5 процент лохле, къахьегама оз-сарле 1 процент лакъъе дерзаш тІаийца комбинате коллективо. Керда техникен технологин ухъе а йоалаеш, 730 тонн дукха ресурсаш ихое лерхІ. Хьаьта ухъе-ха-кхарг сийленца лоархІа е ю коллектив.

МоллагІча балха тІа тоЛам боал яхна болх барга хьежжа. ЛоархІаме да кадраш йоагІгача бесса балха дІаниІсъяь, хІараниена нарагІдьяьнар массанена дІадовзийна, цеграш ю комплексни тически яхь йоархьаь къахьегам вІаштІехьбаьккхар. Цу дешашта йоакхо ю комбинате. Яхьа а бахьна, ма-ьхьара а тІехашка, участкашка, сийленца. Балха итоагІ ю цехашка — квартале цкъа, бригадашка — хІара бетта. Къьхьинар дукх тенгазеташ тІа, заводской собранешка.

Коммунистически хьисале къьхьегам вІаштІехьбаккхаьа тІехьхьарча боламе дакъа Іоадаш 293 саг ва. Дер хІаране къьхьегам дехьа-ргаш тІанйад. 205 саго ле-Іаю коммунистически къьхьегама ударнин яха лакха пІн, яхи бригадана енна «коммунистически къьхьегама бригада» яха цІи. Къьхьега-ме хьалхалаттараш моралько а

ГІишлохо воллаш пхеагІча СМУ аз къьлъяр гаьнарча 1933 шера денз. ХІъьта дукха да дувцаш, дагІаваш сай балхаца дувзаденна хІамай.

Сона хац из мишта хьаннад, бакъда айса хержа балх ба гоозза дега бона я сона, цкъьнга а ец из цунца тухар цергІойнаш. 14 шу да со пенсе вола. Бакъда, цхьа ди дакъ-хьедиг балхара цІаргІа іохай-на, ас тетам а хургбаьцар...

Сийлахь-бокхгга Даймахка тІом болча шерашка сеперий батальоне вар со. Цу хана а со дог доахар машарерча гІишт-тарг профессеста. ТІом йистебаьннача хане дукхха а объекташ хьалъеча дакъалаца дегна. Сона цІогІа чоаьхане оттаьнна балхан да дезарш яр царна юкъе. Масала Грозне-ра «Кавказ» яхача гостиницана, Главпочтамта, кхы дукха яхь. Кхечу объектешца штуке гуро-мешарийн балхаш дешъ дакъалъеш ар.

ТІом чахкъбаьннача хана Москве болх бе вутаьнна яр со. Цу хана гІишлоолъяча хьалъехаьтта къьхьегама методаш дІайоаржаеш инструкторашца болх лора сона а. ХІанз из

Болхлочуш уйлаш

ДОГ ЛАЗАРГА ХЬЕЖЖА

единица яларга а яц. Цхьа-бакъда, новкъа-м яцар хинча. ХІана аьлча, вай хана гІишлоша тодаелча ею дакъа кІе-лагІа яц махкара предложенеш. Вай Дельхен столице ІІе безам-бар, бакъда се цІенгазашца лаг-тар. Гроайе цІаьнга ю. Цу дена дейз хьалха айса болх баьча управлене къьхьегаш ва. Дукхе ба цу юкъа са хинна ученикаш. Царех ба тахан цІи-кела гІишлоюкъе ІІ. Еременко, Н. Серов, О. Яковенко, О. Ни-кишин, къьбгаш. Цу наха болх миша ше беза дІаьъе-харга, цхьаьнакхетар-ца, хьалхадолхар-ца, хьедаш долча балхий дикал лаьпка хилийтар, къьхьегамго дог хьестар керттера гІулъаьх долгга.

Кас каста ДІС-на хуп со. ЧоаьгІа дега Іеттьъа хул цига цІеношта хьийка баьде баса-раш бІаргдаяйе. Темеш йий цу цІеношка баха нех отдаеш-ни балхата разза це хилар! Яц. Укказа сона гІучдаьлар

ДСК хьаьеш йола шпаклевна бокъонаш дІадехарашка хьежжа бокъонаш.

Кас-каста соге хоатт: мала-ла къьйле я са балхаца! Цхьаьккха а яц. Еррига кьйле-сенах латт аьлча, дика гІулакх ма дарра ихатар-деш, лакха сахьтгаш болаш ихоачашдела.

ХІара дийнаьъа яхар санна хуьнан пІанерна производство. Цхьабакъда, вай цхьаьккх ди-ча а йицъа йиш яц тохаьмах чакхъьяьнера пайда боелеш йола методаш. Масала, хІанз дукхагІа бола штукатгарш дале-бострача болх бе хоьш бац. Мархкал хьабева хана цох лоар-бат беттт насосех из перттІа чакхбулийтар дуъьъа. Хьаьта из техничесни озгІонча диллача доагІаш дац. Цудуъьа хулих гипсолитех дъяьъь новкъьеш во.

Дукха ха йоацаеш тІа управленеи яр республике йохкхагІ-нарех йола школа хьалъеш, «Пездника» оценка оттайир тха балха дуттьъа отделенеи дакъа-ха хІама доацаш хиларех. Отделочни балхаш дІадола а дІ-лехьа аз ьынлер силикатни кІир ма тохалеш ьынлер, из цІенна арасаьа мара пайдан йоацийта хоьш да. ЦхьабакъЬа, отпусце а эннача арасаьъа аз ьынар а ца деш из кІир ца-хар боллолоьа, Хьаьта из нийса са ах ІохьынагІ. Цудуъьа ьъа-ма техь кІир тоха йийзар цІаь-ха а. Ала хІама доацаш дика дІаГІайнарг пенешка. Хьы-та мел хан низм доадир доаг-гІаьча бесса дешшехьа а гІулаьх хьа ца дарах!... Аз доаладаь масел долаш да дукхаха гІишлоп сайхгтаьнка. Ма хулла чсккагІа цІа йистедеккха гІер-таш це эшъ сухал ю. Из ба-ьъенце тІехьхьара а брак хьъ-хуп.

Хьэщгерда вай цхьаьнга ма-сал. Цхьан складера хьаийду оаха басар а эмаль а. Бадде бос-м хьабе хала даш, бакъде, баха хоьшача наьха дог хьес-тергдолаш сийрда бос хилийта дукхагІа хьаьъера доза. Цу гІулъ-дукха къьъьера дича ккходе» йиш яц эмаль. Укъеза са ала бе-зам бар дикача цІенинаьс борш ечз хана санна басар ма-ьх хилийтара цхьаьнга компо-мент эшийтъ йиш яц. Юха а хІаране саххетамах, ший бохь безаш из хиларех тийша де дукхагІа дар.

Хіанз шерра къьсбем бакъ-жаб вай город дикагІех хоза-гІен хилийтара тІехьа. Цу хьа-къьхьъь а сайна хетар ца аьлча іелаш со. Дукха гІишлош къьлъю вай. Шерра квартал-гаьна города доазол эраьъна-ьай. Хьалдаьд керда цІенош. Хьа сибат да цар. Цхьабакъ-да, кІезига ха яьлча іоьъяла йолалу штукатурка, кІир итт шу хьалха техача санна тІера іолье цхььъна цхьа ду зе доклка да.

А. СУШКОВ,
номер 5 йолча СМУ ко-нерщик, тІехьен къьхьега-мен ветеран.

Районни газеташа хоам бу

ДИКАГІЙБОЛА ДОЯРКАШ

ХІара шера толаме къьхьегаш хьабоаГІа «Назрановский» совхоза хьайибаш делаберш. Сийлахь-бокхгача Октябрь накъъбоблхаш вІалла ца хиннача тай-пара ьырхай ухъаза со-циалистически яхь. Паччахьалкхенна духхе дохкара план 143 про-цент, шура йохкара план — 106 процент ихоачашъьй.

Духха ба совхозе хьинаре ихьъьегаш бо-ла доярнаш. Царех цаІ-я Темираноева Мар-жан. Тхьо шу совгІа ха и из ферме балха ена. Ийс бетта ьыча этогача циональхехар Маринай социалистически яхьъ хьалхарча моттиге бо-лага. ХІара ихоабочаи Іаттатара 4322 кило-грамм шура ьыккхай цо. Из планал шозза духгагІа и.

Цунна социалисти-чески яхь лелаеча Сул-тигова Зинай хьоккам — 3397 килограмм. Царна духха тІехьа па бусаш хьаьжжа Алиханова Нора, Сагова Марем, кхьбаршаш.

Совхоза администра-рце, партийни, профсо-юзни организацеша ВашІтехьдьякхзад хьал-халаттача болххлонта материальни поощрени яр.

Назрань.

ДЕЗА СОВГІАТ

Ди сийранзаьъа дес-тадар. Балхара тувата кийчлуш воаллар Малгобески района «Ал-ханчуртский» совхоза трактористе Умар Гаь-ланов, цхьанне шиЛ ди йоаккхаш а дезза. ихьа-ьъкар. Возаме делаш цунга ьыкъаьнгатар цун да Асхьаби дьявоша Зяудинн.

— Ъхьажал уну газе-та тІа фу ядьяьд, — ас-ъар дар.

Тешанзар Руслан шиЛна біаргдайначух. Цун-на, совхозе этара кьь-ПІзЬоаГІа, ихоачаш-тара, цхьайтталарІа пи-тилетке толаМаш дахь-рях Халъхий ДоттаГІа-ра орден ялярах долга уназ дар ца.

— Ишта болх бе безаш бай массане а, — аьлар дас, — деррига ьыннар дукхадахьа ГІулаяьх дІа а луш.

Духха дагадеъар Рус-ланц цу сарахь. Цо деша шиЛа Дельй-Юр-тара № 14 йола шко-ле, трактористий кур-саш, ихьъьяьша ше-тавьяГІа тишц трактор, этгара ьыкъа яьъа ъха, цу шера чуийца ялат, совхоза администраце шийна енна Сийлен грамота. ХІъьта ахан денз цун ьыкъа тІе йоагъарьъ орден.

«КІезигаГІа къьмаьл, духха-ГІа ГІулаяьх а ишта я Русланга дезна.

Малгобек.

ХЬАЛХАЛАТТАРАШ

Аттачарех яц шофе-ра професси. Виззаботитель хул халонех ца ихера, техникан дина кхеташ Іоаттаьна. ГО керда дешара - материални база хьаьхходилгеи йолаш яр эргьяьккха товелеш.

Теркамца хьаьна деза ме-сичник болча юкъа Граждански оборонана ева пропаганданна планерш ара.

Ишта плана юкъедаьъа деза ГО лекционни пропаган-да елга, культура цІеношна, клубашна, кинотеатрашна те-матически доагІа синофильмаш гойтилга, республикански, районни, духхатІрановни газеташ тІа, телевидене, ра-дино чу и Малгобека ГО командно-начальствующи состава вы-ступленеш елга.

Граждански оборонана про-паганда ева шерра дакъа па-да йоагІа общественни органи-зацеша: профсоюзо, ком-сомоло, ДОСААФа, кьыпар.

И. КОНОВАЛОВ,
НГІАССР ГО штаба пи-чальника гІонча.

Рационализатораш

ШийттаглагІча пятилетка хьалхарча шера Малгобески районера промышленни предприятеша юкъе яьржача социалистически яхьъе ьыкъа латташ хьайбоаГІа бурув тоха-ра балхий управленге коллектив. Цхьаккха бутт дІабахитар цо ше тІаийца денхараш тІехьхочаш ца деш. Шера планагІа 28100 метр бурув тоха дезача, хІаналезьъа цо техад тхъеста эзар метр бу-рув. Хіанз ухх сахьате ноябрь бетта цоллагІча пе-нада чотагІа бурув тоха-ш ба УБР лаьттан четаш техна-ра.

Овсаре — къьхьегарад сов-гІа цар шоай хьынари низи ихо ца бай бохь бу доагоРа-смазочни материалаш, элек-троэнергии, ихьыйола материа-лаш ихонар тІеъьа. Духьхал-хьалхарча ах шера цар ях-дир 828 тонн дизельни доа-гор, шера ходе дезаш хин-нар 175 тонн мара доаІаца. Шера тІаийца социалистиче-ски денхарех 148,5 эзар киловат-сахьат электроэнер-гии, шера бетта духьхал-шера бархІ бетта ихоьъ электроэнергии 117,4 эзар кило-ватт-сахьат и.

УБР коллективо пачча-хьалхен плани тІаийца де-хараши ьыкъа ихоачашъю-ра дакъа юкъеихьъь предприятеи рационализатораи новаторашен. Творчески балха тІа хаддаза 3 ратио-нализатор. Царех 31 ниже-нерно - технически болхлон йоккха опыт йола инфин-ювьъостал ду шийттаглагІча пятилетка хьалхарча шера плани тІаийца денхараш ихо-нар тІеъьа. Цар енна предложени производствена юкъейоала-ярах паччахьалкхенна 3700 сом пайда хинна. Творчески къьхьегамаш рационализато-раша карагІдьулъача дикача ГІулаяьх лаьца уж санна дола масалаш-ихьъ дуннха а йоаладе йиш я. Цар дІабахи-ювьъостал ду шийттаглагІча пятилетка хьалхарча шера плани тІаийца денхараши ха-нал хьалхи ихоачашдера.

М. НАШХОЕВ.

Граждански оборона

КХЕРАМЗЛЕ ЛОРАЯРА— ДАИМ ТЕРКАМ

— Машарера къьхьегам, машарера йоаг тешаме ло-раду вай Дальен обороний-но, — ишшта белгалдьяь-хьа КПСС ХХVII съезда. ХІъьта из Гергашгарча Ни-заша дац па Іеш, Граждан-ски оборона а ду.

Нагахьа санна агрессоре тІом хьъабой Граждански оборона тІальйиха и баха-рой човнаш ца хулийтаеш ло-рабе, халъъа боахама объект-таш тІоагІе, хьъюача мот-тигашца нах-тІалхарбахара балхаш де.

Граждански оборона дер-ригача советски халъъа гІу-лакх а хинна дІаэттай. Цунга еш йолча кийчнаьна, гІулаях дина кхетадеш вола къьъьет-тача хьалаюча хІама ийца чакхдаяхха ховрздола бІухо хьаву. ГО начальникаша, штабашна, курсаша шоай керттера денхар поархІ боах ишшта вІашІтехьбаьккхаьа.

Карарча шера дешара про-цесса анализ йина гучадоал. ГО хьаьъехьа шоашта тІа-хьола дохкарш тохамашдера штабашна кийчоп балхашна санна месичник чакхбоаккхаь-ча юкъа а шоай болх вІаш-тІехьабаьккхаьа.

Планашта юкъедиъьад ба-ха нах морально - психологи-чески кийчбелга, комплексни уеппи чакхІоахкита, за-щитни сооружеиеи - Іоаттаь-ча, ГО керда дешара - материални база хьаьхходилгеи йолаш яр эргьяьккха товелеш.

Теркамца хьаьна деза ме-сичник болча юкъа Граж-дански оборонана ева пропа-ганданна планерш ара.

Ишшта плана юкъедаьъа деза ГО лекционни пропаган-да елга, культура цІеношна, клубашна, кинотеатрашна те-матически доагІа синофиль-маш гойтилга, республикански, районни, духхатІрановни газеташ тІа, телевидене, ра-дино чу и Малгобека ГО командно-начальствующи состава вы-ступленеш елга.

Граждански оборонана про-паганда ева шерра дакъа па-да йоагІа общественни органи-зацеша: профсоюзо, ком-сомоло, ДОСААФа, кьыпар.

И. КОНОВАЛОВ,
НГІАССР ГО штаба пи-чальника гІонча.

Юрта доазонаш

ПОДРЯД ТІАЭЦ ДЕЗАЛО

Моттигашна кхаьча мас-сеех доам.

Сильвище цеграГІча белo-русски колхозе хІама ца яцнадаг дегнга юкъара дІа-хан подряда принципашна колхозахой деазлашта дІатІа-ГІоагІдьял. Колхоза правлене мара деазлца договор ю. Цу тІа отгаьдау деазлга мел доа-хан деннад а ув кхабаранх хьалнхедарахи къьхьегаш доагІаеш. Из болх бечча наха хІара бетта ваьнна эт. Цаьхьта къьхьегамаш бухсоцщаш доа-гІар дІалу доахан мехсонг-бинате ІІачудеача. Продук-ци дукхагІча динаГІ-йоЛа-ларІх хьежжа деазала алапи доиккагІа худ.

Эстоне 46 боахаме (йок-кийчча шурий комплексехь-ча - ДІайбохкаха) 90 деазала йоккха йоаца хьайбаГІ фермаяь, уж тІехь-ГІехьа духха-ГІа а хургьяь. Уж фермаи колхозий-ца-совхозийи дьяьтаеш цхьа-ЧІалуча я. Деазалашца ДІаденнад (общественни средстве-ек) доахий йоккха йоаца трактораша, план отгаьнай, планал совгІа яьккхача про-дукцех тарифни ставена тІа-тохаргдар ю хьастадьял. Деза-ГІа фермажка доргедаеча роа-хана. ХІара бежанц дийнаьъ-бус 800 грамм дух тІаннет, хІаьта Іаттагара 5 эзар литр шура йоаккх, из доагІаш долча боахаммашна кхетаяча дукхагІа хул (600 грамми йиъ эзар литр совгІеи). ДІа-додар кІезигаГІа а долаш...

Ишшта дола хьокхамаш хІано тоъал духхха да. Фу хуЛайш ларт вай мелиз, ламе-ката ма-ьхьара цхьан читателе. Пайда беш доаца кагий боа-хамаш йоккхийча юртбоака-ма артелашка вІашІгІьхеташ цхьаьнакхетаяь ишшта ха-ма ца бу 55 шу даьнначул тІехьаГІа къьнначуна тайпара. «Колхозаш хиладехьа» хин-нача хьолане деазлий бе-маш юхахилар? Производст-ва колхозно - совхозни спо-соб шийтаноан хьайца хьаьрг из къьлъяри дийг-тей? Цхьалхане - ваьнна, юхатІехьашнахьа долхаш хилар дий на?

Ишшта хІамаш дийцар Малхбузен буржуазни ІІато-йоазон-гІа. Цунна дІатІатор-харгда вай: советски общест-веннюста консервативно-дог-матически уйла йола цхьа дакъа а ду къьхьехьа ишшта хІама хилар кхераш да. Къьхьсота а дІаьъ ца деш а аррга вай: уж хетараши кхе-рараши-ЧІал кІийле йоацаш да. ЮхатІехьашнахьа даха-нинъ бац, вайшиа ишшта нинъ лохаш саг а ваш. Дувца деазий а дІаь бохама доал дара социалистически метода-ш ца къьхьехьа ишшта хІама хилар кхераш да. Къьхьсота а дІаьъ ца деш а аррга вай: уж хетараши кхе-рараши-ЧІал кІийле йоацаш да. ЮхатІехьашнахьа даха-нинъ бац, вайшиа ишшта нинъ лохаш саг а ваш. Дувца деазий а дІаь бохама доал дара социалистически метода-ш ца къьхьехьа ишшта хІама хилар кхераш да.

Колхозни производственни хьалашка из структура яьх а маьхьарІеи производственни хуъйношеи ихъ-харах, вешта аьлча производство шерьярап продукце дикал ланхъярап тІаерзаль-ергигача нийсъуча гаронехи техникаеи бинза пайда ю-рах йоха хинна ьыхна систе-ма эргаьыкха тоаярах. Инт-та латта а лаьттар доьш «Юр-тара» деазла къьхьегама по-тенциал ланхъяра нахьыкъ-яха хьаьда балха тема а йо-дацаш духха ха йоацаш кин-ган-гуро-методически ІялмА-практически совещане.

Дерригача а хьаьста довзара юкъьынадара ДІадоазлургда вай: Ковш ма дий, уж тІех-ГІехьа хана, къьхьста 80 шерашка (1962 ш. май) СССР Кхачан программа тІа-ниЙначуч тІехьаГІа юрта цюн-та дІалъяжар колхозни подряд. Таханарча дена из-къьхьегам вІашІтехьбаьнкха-рен йоц доагІар дІалерен къьхьегам ферма а хинна ла-ттгаЙ — эггара хьалха баь-цюнГІаш кхееча а яржеш.

Совхоза е колхоза члений боллюй йенкха йоацача бри-гадана (10—20, дукхагІа хилча а — 30 сага) тІачІоаГІьяр производства средствеш (Севооборота довзоначна деьятеи техникеи е хьалда дукха доахан) договор а от-таеш. Укказа белгалдоакх-кхарга вай ишшта средствеш тІачІоаГІьяро рузъъан доал дара хьакъеъха ХІама ца хуъ-цаш хилар: лаьттан хьалха а са-сайна, ваьнна-хьалхаца да. ХІъьта бригадашца ДІадеина доахани техникен колхоза е говхоза балансе я. Совхоза директене е колхоза правле-ненга оттадьяча договораГІа бригада декхарийла я цхьа хьъда дукха юрта доахаза подряде из е вок хьалха ма-де. Цуи совгІа подрядни кол-лективе кхьъегамаш доагІар цю ДІаччуенна продукце ду-кхалгеи дикалгеи хьежжа а хуъгда.

Нокхха колхоз (совхоз) «мини-колхозашта» екъар дий - теш ти? Планировани, экономически анализни бух-галтерски учети, материаль-но - технически финансовни ІелашоеІ, продукци мах-ьхьарІеи ихъ-харах боаммаьнеи организацешцаеи (царца цхьана паччахьалкхен бан-цаца а) — из дерриге а колхоза е совхоза кхера да. Иштта бухазамагата кара да соци-альни пІдитинка чакхъяьнкха-ра дерриге деша, шеГІаш воспроизводство, ГІишлоп хьалъер, и их. дІ. Подрядни бригадага продукци йоаь-кхилга мара ихъ цхьаьнкха хІама дац.

Коллективни подряда спе-цифически хьалашка тайп-тайпачаряех цхьа форма я деазала подряд. Лоамашка, хьун довзъяшка, йоккхача бригаданц (30—20 саг, ихьметтел 10 саг мара воацача) болх булугрбацара деазла подряде болх бу колхоза е совхоза лохехьара производственни ячейка я йолаш, боьхама расчетеи ДІадодар ше метгностидареи формаца.

Деазла годдиш юкъейоала-ра сфера довзуъ доацеш ми-чай. Хьаьта из шерьярап ца-ронаи йоккхий я, Масала, Российски Федерале я 100 процента оттадьяча договораГІа бригада декхарийла я цхьа хьъда дукха юрта доахаза подряде из е вок хьалха ма-де. Цуи совгІа подрядни кол-лективе кхьъегамаш доагІар цю ДІаччуенна продукце ду-кхалгеи дикалгеи хьежжа а хуъгда.

Нокхха колхоз (совхоз) «мини-колхозашта» екъар дий - теш ти? Планировани, экономически анализни бух-галтерски учети, материаль-но - технически финансовни ІелашоеІ, продукци мах-ьхьарІеи ихъ-харах боаммаьнеи организацешцаеи (царца цхьана паччахьалкхен бан-цаца а) — из дерриге а колхоза е совхоза кхера да. Иштта бухазамагата кара да соци-альни пІдитинка чакхъяьнкха-ра дерриге деша, шеГІаш воспроизводство, ГІишлоп хьалъер, и их. дІ. Подрядни бригадага продукци йоаь-кхилга мара ихъ цхьаьнкха хІама дац.

Коллективни подряда спе-цифически хьалашка тайп-тайпачаряех цхьа форма я деазала подряд. Лоамашка, хьун довзъяшка, йоккхача

ТІачІоаГІьяро рузъъан доал дара хьакъеъха ХІама ца хуъ-цаш хилар: лаьттан хьалха а са-сайна, ваьнна-хьалхаца да. ХІъьта бригадашца ДІадеина доахани техникен колхоза е говхоза балансе я. Совхоза директене е колхоза правле-ненга оттадьяча договораГІа бригада декхарийла я цхьа хьъда дукха юрта доахаза подряде из е вок хьалха ма-де. Цуи совгІа подрядни кол-лективе кхьъегамаш доагІар цю ДІаччуенна продукце ду-кхалгеи дикалгеи хьежжа а хуъгда.

Нокхха колхоз (совхоз) «мини-колхозашта» екъар дий - теш ти? Планировани, экономически анализни бух-галтерски учети, материаль-но - технически финансовни ІелашоеІ, продукци мах-ьхьарІеи ихъ-харах боаммаьнеи организацешцаеи (царца цхьана паччахьалкхен бан-цаца а) — из дерриге а колхоза е совхоза кхера да. Иштта бухазамагата кара да соци-альни пІдитинка чакхъяьнкха-ра дерриге деша, шеГІаш воспроизводство, ГІишлоп хьалъер, и их. дІ. Подрядни бригадага продукци йоаь-кхилга мара ихъ цхьаьнкха хІама дац.

Коллективни подряда спе-цифически хьалашка тайп-тайпачаряех цхьа форма я деазала подряд. Лоамашка, хьун довзъяшка, йоккхача

Лев ВОСКРЕСЕНСКИЙ,
АПН экономически обо-зреватель.

Гойгов Iаддал-Хьамид вай 90 шу дузаш

БИОГРАФЕЦАРА МУГIАРАШ

1986 шера 5 ноябре 90 дерригача советски литераторо, Советски Союзан халкъан бай-чаьх язъяьча произведенеех цаI из хилар.

Кулакашен моллашен дарбанзийча берригга гIалгIайн поэзин «цIхьаьрга» пайсхо йолаш ба» яхь гонна хабар гучадоаккхаш 1920 шерашке а Гойгова йадаьл: «Классови борьбица баш яхь миф лелаш, плутаторашца хьаьл а эксплуататорашца эшаш а яр», яхьш.

Цу хенан Гойгова къа из хетаьш хьаьдан критика яьй хетаьш хьаьдан хиннарг воча алънанеа IалхIарбаьнна хьехетамеча гIайгIаш хьежаш ваьхьара баьккъдолуш маIан — мел долчи хIинкъа из. Гойгов 1920 шера хиннача Малбоевн халкъий съезда делегат хиннав. Из съезд чакхъяьлъяч тIеIаьгIа Москве В. И. Ленина ше волча тIаьнIца хиннав. Иштта ше баьччаьна вашагIIаьхийтта хинна хиларех яздуш цо «В. И. Ленин дагавеза» — яхача публицистически очерка тIа. Ухьаза белгалдаккха деза Кхъдбаседа Кавказе меттел гIалгIай халкъа вахаре хиннарех, долийх, баьхьа, дIаьо йодаьл хенах иштта Iаъап, хьало Iувшаш, шоайла кхъаьл, харцо делаеш даьха йиш йоцийта гойташ, духха ча Мамах ехийтта шин хоматвалархь дувш Iаддал-Хьамида ший «Сомавалар» яхача повеста тIа. Безаме йоаккх цо ший хиннача, деццар меттел, ткхьдола дикадар а гIалгIай бераштта йомадеш хиннача эрсий хьехархочун Николай Ивановича аьй.

ГIалгIаех эгтара ираз доIашагIа хинна саг ва Гойгов Iаддал-Хьамид. Цун аьтурв хиннаб сийлахь-воккха баьччаьна В. И. Ленин бIаргаго, цун кулг бе долла, цун кхъмалага лаьдьгIа.

Ленинера наьха безам кIоаргга боашкаш я гIалгIай литературе эгтара хьалха Ленинех лаьца язъьь уж произведенеш.

Вайнаьхья хьалсага ваха-рах, цун кхелах лаьца яьдьда Гойгова «Догдоахитте йоаца инна», «Дахьказача замах хьедисарг» яха дувцаш-ра: «Сийрдача кхоанена», «ДIадахкуйн боадонгара сийрдача кхоанена» яха публицистически статььш.

Советий Iаьхьал дахьнад, ирзе керда вахар да хIанна наьха. Паччахьа нIаьза хинаш дIаьшийл, тIехьаджочо хIинк «Iегарга хIалакIоб наьха кхелаш, хIаьта а йезиг» бан из тIехьдисарг дийзаш-ца шинна тIакхувш а шоайта боаччаьна баьккхаш а бараш. Царех на «Керда вахар баьхьа» яха-на очерка турпал Дадай, чу-дув а дахьхьа ший эIамагIо-на йой беаш бахьа Хасоев йоаккха безам боаш а ва из-Баьхьа, цунах а хIама из-лад, Нанас Тишас милинн а прокурор а, Iаьрбий-хьалк-ех, хьайбаьккх Кась. Советий Iаьлдала бокъо енна кхалнах ба Тишн а Кась а.

Цо боккха чу-доаш ба «Джек Гирей» яхача повесте бар. Революци хилладеъкарца ГIалгIайнен вахар да Гойгова вайна ужкина доаннийтар. Мо-дальгIа, халонаш кIадойта дезал. «IадхарбахаР духьа бо-ле бе Россе вода Кьасемене-ра гIалгIай эIамига Джек Джеи Гирей. Авторн боккоонца йолча гIалгIай юрта цIн боак-хаш хиларгIа хет из бо-кьонна хинна хIама хина де-на ваьхьа). Из-дукхах, из-ма-ца йоаш». Из. Болх а бешг, цигара баьккхинца йолаш ма-ахчо, кIезиг-духха тоаду цIа-ларца дезалга хьур. Джек Гирей хIинца. Дица яха ярси ший йоалаю. Цо цунна кIаьш-ки йийиг ду. ТIехьагIа цIа-боагIа уж. Джан-Гирей ма-хьаьш ваьхьа, тIехьадо-са гIулдахьш воагIа ба-дерех яьккхе эккхаю Лида. Бе-рашкца из енна4 оал. Иштта дахьказача доаннийтар ма-ца йаха. цоайла безаш вашагIа-кхийттача Джан-Гирей, Ли-дайн, цар берийн вахар.

Иштта вазарзоаш йой кхай-на, кIезиг-духхе мел долчун-на, кIонах воанача Джан-Гирена, берех наьха кIаьнах-ча Касена. Уж санна мел бо-лучарца.

Гойгов Iаддал-Хьамида дика довзаш хиннад вахар, ший турпалаш, ше ала гIер-тар, тIейIаш кIаьнах дог-гIоадовзаш дар фуд. Наьха дегашка бода ниьъ шерга Хьабеллаш бо идархочун-ком-муниста тIейIо Iаддал-Хьамида кхолларг.

Б. АБАДИЕВ.

ДЕЬЛ ЦХЬАН КIИРАГIА

МАШАРИ ВАХАРИ ЛОРАДАРА

«Герзаш Iоаделга дIадаьхьа» — уж дешнаш да Калифорне денз Атлантика пистошка кхаччалца американ-ский континенташ чакхъяьлъяч машара марша юкъе да-кхаоллаш шиннарех цхьан не яуртка тIа маьхьаца догаш а деш яздьрашт. Цу лоауш-то хьаьхьох машар лорабара Iалямате сиха а хьадда а гIулагIаш дацна дарггдоаллаг-та нахя кхетадеш хилар.

Вокъаллар аьлча, иштта кхетадеш да герзаш дIадаьха-ра тIехьаьрча гIулакхий кIира довзонашка ергIаяча конти-ненташ тIа уьк деношка чакхъяьлъяч тIема дузьь-ларча низ болча манифестаца-шта юкъе дакхаоллаш хинна миллионаш бола нах Нью-Йорие, США кIыча 17 Нонкхача городе, Лондоне, Париже, Оттаве, Осло, Деле. Сидисе улипашкеи майдашен арабашна хинна тайп-тайнара тIаьхьа дерригга ядерни политически денош уйлаш бе-бе йола нах, ядерни терзо IаIаькхъар ихерам болча пла-нета кхелаш шоашт гаготт а ешш йр совецки моратор-ний могальча з шоай правительствага позитивни жоп долар хьадехаш болча а аме-риканцашца. Суна ма-хьаьш кхача оттавезарг хиларга болча ихерамо охатохаш ма-ггадар лорабIеча — цун мерт-тех лаьцна хиларех тешнаш мел бараш. Хьаьта цу тайпа-на нах тIехь-тIехьаГIа дукха-гIа а хул.

БЕХЬ БЕХЬЕЧОЧ ХИЛА БЕЗА

Официальни Лондоно Сире-цара гIулакхан хоадаздаь-лаьна баь хоам дунен тIе массанахьа цхьатарра тIа-эдинзар. Бакъдо аьлча, Тель-Авивера гучуаьа Iабдоха тIе-да дьча гIулакхаца Великобри-танне цIаьнах а дIаьхенхар-Гергарча Малйхоалера ани-лийски политика хьаьхьа-ца хьежаш дале, оаш зайна хила деза, молларIча мехкара еш ейе а репортаж ева санна кIаьнарча колониа-листаш нохчийн-ингушийн лаьцна хиларн Уайтколла бер-гига безам дIалийлача Iарбий лаьтташа, цу дьаьхе сиг-нарех даръш а долаш, дIа-хо оккупаци ей йолча Из-наьла оагIонгахьа хилари.

Белгала хIама да англий-ски правительства арГIанера антнарабски гIулакх Гаргар-ча Малхбоалера ший цхьаь-кия акце юбилейца нийсдаь-хилар. 28 октябре 30 шу дизад Белинобритане, Фран-це, Израила Египтана дувьь-ларя тройственни агрессе-вь. Цу хенара аванторга цар-на эхь а хулаш ехар, цхьа-бакъда Египта халхъо интер-венташа сина урок пайда ма-боацаш яйра, Iарбий кIамаи-ортIарчалин болама моас-тагIий юсап хиннача тай-пара моастагIий болаш бисар, из иштта хилара тешал дер-на тIехь Лондона деладу гIулакхаш.

ХIанз чIоагIга пропагандистско - дипломати ч е с к и камнани яра хержар Сири я — Гергарча Малхбоалера эгтара чIоагIарIа а Iеррагга а регионера проблемаш ний-са къоастараца принципаш дореш бола, агрессена кIаь-дисабар Палестина Iарбий халкъа чотагIа кризис «Да-лякхь» гIертараца дувцар цар гIоаьа Iоткъам хьаллоаш бола боаш.

Сирийски Iарбий Республи-ликана духьала йоккха на-ггаступлени йолаьй. Дипломатически демарш — йалъош и цу акцена кхъдола мехкаш кIыча оттавезарг хиларга болча кхерамо охатохаш ма-ггадар лорабIеча — цун мерт-тех лаьцна хиларех тешнаш мел бараш. Хьаьта цу тайпа-на нах тIехь-тIехьаГIа дукха-гIа а хул.

БЕХЬ БЕХЬЕЧОЧ ХИЛА БЕЗА

Официальни Лондоно Сире-цара гIулакхан хоадаздаь-лаьна баь хоам дунен тIе массанахьа цхьатарра тIа-эдинзар. Бакъдо аьлча, Тель-Авивера гучуаьа Iабдоха тIе-да дьча гIулакхаца Великобри-танне цIаьнах а дIаьхенхар-Гергарча Малхбоалера ани-лийски политика хьаьхьа-ца хьежаш дале, оаш зайна хила деза, молларIча мехкара еш ейе а репортаж ева санна кIаьнарча колониа-листаш нохчийн-ингушийн лаьцна хиларн Уайтколла бер-гига безам дIалийлача Iарбий лаьтташа, цу дьаьхе сек-рейски даръш а долаш, дIа-хо оккупаци ей йолча Из-наьла оагIонгахьа хилари.

Белгала хIама да англий-ски правительства арГIанера антнарабски гIулакх Гаргар-ча Малхбоалера ший цхьаь-кия акце юбилейца нийсдаь-хилар. 28 октябре 30 шу дизад Белинобритане, Фран-це, Израила Египтана дувьь-ларя тройственни агрессе-вь. Цу хенара аванторга цар-на эхь а хулаш ехар, цхьа-бакъда Египта халхъо интер-венташа сина урок пайда ма-боацаш яйра, Iарбий кIамаи-ортIарчалин болама моас-тагIий юсап хиннача тай-пара моастагIий болаш бисар, из иштта хилара тешал дер-на тIехь Лондона деладу гIулакхаш.

ХIанз чIоагIга пропагандистско - дипломати ч е с к и камнани яра хержар Сири я — Гергарча Малхбоалера эгтара чIоагIарIа а Iеррагга а регионера проблемаш ний-са къоастараца принципаш дореш бола, агрессена кIаь-дисабар Палестина Iарбий халх

ВАЙ—ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТАШ

ДЕГА АЛА—БЕРАШТА

Школе деша яьIача хана езаелар Фаргиева Абукара Елизаветана немций мотта урокаш. Цудухьа нт класс янстевакхача, хьекархой института доазол арахьарча меттай факультете деша эттар из.

Сихха дIадаар дешара шераш. Ше школе балха енача хьалхарча деношка ГДР арадувлача «Лейпцигер цайтунг» ихача газета тIа массовик шу хьалха ше йийца статьи дагеачар цунна. Лейпцига гаьна йоагIаш хиннача концдагерь лийца бабхкача Т. Тонгоногова, Н. Румянцева, В. Носпиков вахарах дувцаш яр из. Статья эзгIар антисфашистски комитета член, немций коммунист Хауке Максимилиан вар. Кастта Назранера М. Хауке вахача адресагIа письмо дахар. Иштта духха ца гонш жоп а бера. Цул тIехьагIа цахадлаш дIа-тIа кахьаташ язде бахлар уж, Хаукенгlаро ФаргиенгIаро дезалаша кокье бокъонша дола интернационални доттагIал хоттаделар.

Яхаййтара вахьна Максимиллана воI — Хауке Карл, тIом болча хана Сопротивление дохкъашхо хиннар. Шовзткъеи пхеарIа шу болабуча хана гестаповцашца лаьцна хьо. Чувелла ваьллар Максимилиан ше а. Царна топаш тоха суд ийй. Цхьабакъда, пригонор кхоачашце духха хьа ца йисача хана антифашистца кIалхарбалхар уж. Хlара Хауке Карл Лейпцигера Тереза Морица цIерагIча кокъера школа директор ва. Цу школерчеи Назранера № 3 болча школерчеи деношца интернационални доттагIал да. Из тасаш а яц: Назранера школе немций мотт хьехар я Е. А. Фаргиева. Цо вIашагIчеллай ухаза «Солидарность» ях КИД.

Бераша дIа-хьа яаду шоай дешарах, пионерси, комсомольски организацеи балхах, машара дIа-хьа чакхйоахача мероприятеех.

Кхьастта чIоагIа хьоаш тесад тесад Назранера дешархоша. Сомбина ч. Вольфа цIерагIча школа бераща, Шоайла доттагIал леладу дружинаша, отрядаша. Масала, № 3 болча школерча 4 «б» классо бухгалтеру Берлингера 4 «с» классаца. Цуи кулгалхо Шульце Изольда ший маьраца, вийгина Аняйца Назране хьошалагIа ена ухлар.

Уж шера Е. А. Фаргиева ГДР-е яха хилар. Цо а йийцар тайп-тайпара сувенираш, берий сурташ, керда адресаш.

Доазол арахьарча халкъан бераща доттагIал леладе цIа Цец, вай мехка тайп-тайпарча кIамий вихалаша хьоашал тесад Наьсарера дешархоша.

Ди тIекъа тоалуш боагIа школе интернационални кхетам балара болх. Хlаьта из иштта хилийтара дукха хьаннар, низ, дог-ялла дIалуш кхъкеераш я хьекархо Фаргиев.

К. МАРЗИЕВ.

ВЕЖАРИЙ БУВЗАМАШ ЧIОАГIЛУ

Уьк деношка хьайийлай вайшца — «Юбилейный» яхача кинотеатре фотокарточнаш доахаш болча хIирий говзанчий выставка. Цун девиз я «Халонаш цхьан Къулбаседа-Хlирий журнаьистийн Союзи «Иристон» яха фотостудин я.

Художникаша - сурташдоахархаша — В. Албегова, Н. Ботвинника, Р. Григорьяна, Х. Кабисова, Л. Лагкуева, Ф. Мамонова, С. Манукяца, В. Музалева, И. Русакова, Н. Соловьева, В. Шапкина, А. Щеглова. В. Янкевича вайца довзийт цхьай ресгубликан ша — Назранера рахар, промышленность, юрта бохам дегIабар. Хьоашал тосийт кхъхьегаме толамаш дахьараща.

Сурташ дахьараща цхьана вай хул Москве хиннача Къулбаседа-Хlирий искусство а а литература а Деношна данъа лоацаш. Чудолх мер-ва шкадалча цIенкара, иностранца, дегсадашца. Уьк виставке вайна ту хIирий самодеятельни артисташ, цар исколлам. Ухаза да студенчий халхара ансамбль, тупала иллей Ардонски культура цIен хор, Архонера кочачий хор. «Зламира джигит» яха берий ансамбль гойташ дола сурташ. Выставко вай летсвдашлагIа дуг керда хьалъяьча: аэропорте, дешархошца цхьана компьютораш Iомаю, Кхьахьгема Цieча Байрахка орден енанча Къулбаседа-Хlирий паччахьалкхен театре дуг, цIенош деча гIиннлон. Хошца кхамаьл хулийт, тIема бетсвдашца цхьана вIашагIкхет.

Выставко вайна гойт вай вежарий — доалахоп — Къулбаседа-Хlирийчен къхьегамой мишта бах, къхьаьгене а вахаре а цар бу толамаш доах.

А. БЕК.

«ЭДИТ МАРСЕЛЬ»

Французски кинематографисташа зрителашта гойтарга Эдит Пиафен эзиакатагIа строфе вешнача цIихеача бокъ серга Марсель Сердашен трагически безамах доаш фильм.

Эдита доьл лоозаш кхънача актрисас Эмелин Бунс. Сердана роль цун йоккхагIвола воIо — Марсель Сердана.

В. КОВАЛЕВА.

Республика экранаш тIа

«ЗИНА-ЗИНУЛЯ»

Московски кинематографисташа зрителашта могаду Александра Гельмана сценарегIа, режиссера П. Чухрая дахьаяха из езаза, доахкоанта.

Наьха санна «Премин» яха картинн шоана дагадоагIе, уьк нердача фильмо шуьн терхам тIаозаргба.

Хlина вахча, сценарист Гельман шин цхьан наьхьатIа водаш ва — цо юха а неръю духьхьал цхьа ситуаци. Цо из юрью, вай воаш а экрана тIарча гIулакха доахкъашхой хулача дIахоачадеш.

Зинуля — гIишло хьалъеча моттигера диспетчер я. Шиий кайоаллача бесса харцонца нзоьсвам лоаттабеч я из. Вакъда, кхъсвам доаттабар ниъ дага доацача тайпара херкаб цо.

Цу фильмага хьежачул тIехьагIа, Зинас леладечух ихийтта чIа Iеш, из ше а сезлургьа вайна.

Картине ролаш довзаю Е. Глущенкос, В. Павлова, Б. Гостюпина, А. Збруева, Т. Агафоновас, Е. Майоровас, С. Торчаховас.

«КЪАЬНАЧА ГЕРЗЕХ ИОЛА БАЛЛАДА»

М. Горькье цIерагIча кинотуде кинематографисташа дахьаяха из. Сийлахь-бокхча, ча Даймехка тIем тIа бахача ший къонгаита къаьнара герз бе долча яхача аьзрени кхалсара ПIаьгIамата деналех йола из геронко-романтически драма.

Фронта тIахьоачаьлаьнзар къаьнца ПIаьгIамат. Кхераме йоацача моттиге, доарахоцца йитар из. Амма ухаза а кхаьчар тIом. Къаьнара шаггаш бе а езаза, доахкоанта моастагIий тIа ца кхачийта духьалгьоттар из...

...Хьалхара лиин йолчаьна салгIий дIаьхача чу. Вистре керда шин каша довл: вежарий дарж «Ухъаза дIаелла йоал фашисташа хиннача тIа. Тхо тIа йийна 162-гIиз рота нана ПIаьгIамат» аьнна тIа-яздаь уьг латташ дари.

Фильм дакъхзад режиссера Воронин Геннадие. ПIаьгIамана тIехьа лоьзаю РСФСР халкъа артистикас—Махачкалински аварски драматически театра актрисас Хизроева ПIаьгIаматс.

«ЦЕРА АЛАН КIАЛ»

«Дахьеи Iоьжалин» цIа-Вистре республиканций из деваз юха а йийкар шоастваца шу гаргта ха яьначул тIеъхьагIа Никкарагуа халкъ гергге а деллар. Совместно сухьле-ра халкъ гIеттача хана. США администраце ахчанца, гергга гIо дора диктатора. Режим йохьаьчул тIехьагIа, из хIилаьнаьча хьалъеча духьала дIакхайкхабаза бола тIом болабир. Цудухьа чIоагIа маьхера хIама да американски кино ер фильм хьалхлар.. ТIехьхьарча пхийтта-тхъаь шера Голливуде хьалха найдена хIама да из.

Фильма вертгера уйла я революционни къовс а м е цхьаннхъа а саг юстара латта йиш яц, яхаш.

Из санналар худ картина вертгера турпала, «Таймс» яхача американски журнала оболжка тIа сурташ тIадувлаш воагIа, дахха алапи доагIа, фотокорреспондентаца Рассел Прайсаца.

Фильме дакъа лоацаш ба цIахеза актераш Ника Нолте, Джин Хекмап, Жан-Луи Трентиньян.

Суда залера

Дахье кхайкача хана...

Дахье, вай ягара бочагIа, ягара дезагIа дола дош. Из дорае, ,ахы юха а боагIаргбовацаш, духхара дIаихаб цун вохарах бинанна бола кхоначаш. Иштта веначачу, ма-тIавенавац, эскаре гIулакх дарах кIалхарвала а гIийрта» — аьнна хьаехайкаюу судххоч.

Цхьаьна бохьанан доахкъаш ваштIехьдьалар на яьа. Вайца кхоначаш тIаийлаьнаьча гоаве йиш яц аьлар, лорий комиссех чаьх а вьаьнна 15-чу ноябре дIайодача кормандех дIатехар из. Цу дийнахьа военкомате Эльдиев Тимерлан дIаргбавовзаш цхьаннена а. Призывникаш дIабигар, дар наьхьташ а Гроознера сборни пунките дIадихьар. Массехх ди дьаьча Эльдиева военкоматера хоам бир: «Нана могаш ян, эскаре гIулакх де ваза вIашагIкъа а дан ший», аьнна. Бахьанан-и дуккха доахар цо, бакъда, пайдаьна-м дацар уж дерригаш а.

Следствин йоагIа хана а, тIаккха суде а Эльдиева дийцар:

— Лорий комиссех чаьх а вьаьна дIаводаш, маца ухха тIава веза цхьанне а хьаьдаьвар цийга, ахаш.

ТIаккха судо йагIайтар цунна кулг яздеь йоаь повестка.

Малав уьк повестка тIа кулг яздьаь? — аьнна хаттар дича — «Со ва», ала деташ хилар Эльдиев.

Тамаш йоаь лоацаш дьцаьр цун дас а нанас а. Эльдиева дьа зулам кхайкаваьнна. Гроознера сборни пунктера дIахьар. Массехх ди дьаьча Эльдиева военкоматаца хоам бир: «Нана могаш ян, эскаре гIулакх де ваза вIашагIкъа а дан ший», аьнна. Бахьанан-и дуккха доахар цо, бакъда, пайдаьна-м дацар уж дерригаш а.

Следствин йоагIа хана а, тIаккха суде а Эльдиева дийцар:

— Лорий комиссех чаьх а вьаьна дIаводаш, маца ухха тIава веза цхьанне а хьаьдаьвар цийга, ахаш.

ТIаккха судо йагIайтар цунна кулг яздеь йоаь повестка.

Малав уьк повестка тIа кулг яздьаь? — аьнна хаттар дича — «Со ва», ала деташ хилар Эльдиев.

Тамаш йоаь лоацаш дьцаьр цун дас а нанас а. Эльдиева дьа зулам кхайкаваьнна. Гроознера сборни пунките дIадих